

1.1.1 Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden tehtävänä on huolehtia laadukkaista varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluista, lukio-opetuksen järjestämisestä, kirjasto-, kansalaisopisto, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluista. Lisäksi sivistyspalveluissa toimii lasten ja nuorten

hyvinvointi- ja perhekeskus Hype, joka sovittaa yhteen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat palvelut hallintokuntarajat ylittäen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Toimintaan kuuluu myös liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen avustaminen.

Hallinto- ja sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden hallinnossa hoidetaan varhaiskasvatukseen, esiopetukseen, perusopetukseen, lukioon, kansalaisopistoon, kirjastopalveluihin, vapaa-aikapalveluihin sekä lasten ja nuorten hyvinvointikeskukseen liittyviä yhteisiä asioita ja hallintoa. Hallintopalvelussa valmistellaan ja pannaan täytäntöön sivistyslautakunnan päättämiä asioita. Sivistystoimen hallintopalvelut vastaa suunnittelu-

, valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, sekä sivistystoimen talous- ja henkilöstöpalveluista.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Sivistyspalveluiden hallintoon palkattiin puoleksi vuodeksi palkkatuella määräaikainen toimistosihteeri.

HALLINTO- JA SIVISTYSPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	3	3	3	0
Määräaikaiset	0,36		0,4	0,4
Yhteensä	3,36	3	3,4	0,4

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspalvelujen tehtävänä on tuottaa ja järjestää monipuolisia ja laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin perheiden tarve edellyttää. Varhaiskasvatuspalveluja järjestetään varhaiskasvatustuksen sekä esiopetustusta perusopetuslain mukaisesti.

Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoitona tai ryhmäperhepäivähoitona sekä kunnallisesti että yksityisesti. Kaikki kuusivuotiaat osallistuvat maksuttomaan esiopetukseen, jota järjestetään sekä päiväkotien että koulujen yhteydessä olevissa yksiköissä. Päiväkotien yhteydessä toimivissa esiopetusryhmissä järjestetään esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta. Varhaiskas-

vatus on lisäksi tarjonnut kerhotoimintaa Leppävedellä, Vihtavuoressa ja Kirkonkylällä. Tilapäistä varhaiskasvatusta tarjotaan niille lapsiperheille, jotka eivät säännöllisesti tarvitse hoitopaikkaa, enintään viisi päivää kerrallaan. Varhaiskasvatuksen seudullinen yhteistyö lähikuntien kanssa mahdollistaa varhaiskasvatuspalvelujen käytön yli kuntarajojen. Varhaiskasvatukseen kuuluu myös kotihoidon tuki. Kotihoidon tuen maksamisen edellytyksenä on, että lapselle ei ole myönnetty varhaiskasvatuspaikkaa. Kotihoidon tuen maksatus tapahtuu Kelan toimesta.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Varhaiskasvatuksessa oli palkattua määräaikaista henkilöstöä vuonna 2023 hieman arvioitua enem-

män. Talousarviossa 2023 arvioitu henkilötyövuosien määrä oli vakituisia 120, määräaikaista 37,80. Toteutunut määrä yhteensä 190,5 htv, joista vakituista 126,3 htv, määräaikaista 64, htv. Henkilöstömäärä lisääntyi 1.8.2023 Touhula Merikarhun ja Aarrelaivan liikkeenluovutuksen yhteydessä, kun ko. päiväkotien henkilöstöä siirtyi Laukaan kunnan palvelukseen ja lisäksi yksiköihin palkattiin määräaikaista työntekijöitä, jotta lain vaatima mitoitus

siirtyneissä yksiköissä saatiin täytettyä. Lisää henkilöstöä palkattiin vuoden aikana johtuen uusien varhaiskasvatusryhmien perustamisesta sekä määräaikaista sijaistarpeesta. Lisäksi Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamissa hankkeissa työskenteli määräaikaista palkattua henkilöstöä.

VARHAISKASVATUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	122,78	120	126,3	6,3
Määräaikaista	62,93	34	64,2	30,2
Yhteensä	185,71	154	190,5	36,5

Perusopetus

Laukaan 12 peruskoulua järjestävät perusopetusta koskevien lakien ja asetusten sekä opetussuunnitelman mukaista opetusta. Koulut luovat yhdessä kotien kanssa vankan perustan lasten ja nuorten kehitykselle yksilöiksi ja yhteiskunnan jäseniksi, sekä antavat heille hyvät perusvalmiudet jatko-opinnoille. Edistämme yhdessä vanhempien kanssa oppilaiden osaamista ja hyvinvointia. Vuonna 2023 pienimmässä koulussa oli oppilaita 37 ja suurimmassa 609. Yhteensä oppilaita Laukaan perusopetuksen luokilla 1-9 oli 20.9.2023 tilastointipäivänä 2873, mikä oli 31 oppilasta enemmän kuin v. 2022. Lisäksi perusopetuksen yhteydessä toteutetaan esiopetusta, jota sai koulujen ryhmissä 42 oppilasta, mikä oli 45 oppilasta vä-

hemmän kuin v. 2022. Varhaiskasvatusta tarvitsevien lasten esiopetus järjestettiin varhaiskasvatuksen yhteydessä.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Perusopetuksessa vuoden 2023 aikana vähentyivät vakituisten henkilötyövuodet arvioidusta 234 htv:stä 233:een. Uusia tehtäviä ei perustettu, mutta vuoden aikana täytettiin vakituisesti aiemmin avoimeksi jääneitä, määräaikaista täytettyjä tehtäviä. Samaan aikaan määräaikaista täytettäviä tehtäviä jouduttiin lisäämään erityisesti koulunkäynninohjaajien, ja erityisopetuksen osalta opetuksen järjestämiseksi niin että määräaikaista oli vuoden lopussa 124 htv, noin 25 htv:tä enemmän kuin suunnitelmassa.

PERUSOPETUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	225,04	234,25	232,9	-1,35
Määräaikaista	110,03	99,05	124	24,95
Yhteensä	335,07	333,3	356,9	23,6

Lukio

Lukiokoulutuksen tehtävä on järjestää ja kehittää laadukasta toisen asteen opetusta Laukaassa sekä jatkaa yhteistyötä toisen asteen koulutuksen ja korkea-asteen koulutuksen kanssa Keski-Suomessa. Lukion toimintaa ohjaavat lukiolaki ja -asetukset, opetussuunnitelmien perusteet sekä tunti- ja opetustuntimääräasetukset.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Lukiossa vuoden 2023 aikana vähentyivät vakituisen henkilötövuodet arvioidusta 18 htv:stä 3:lla, ja samalla määräaikaiset lisääntyivät arvioidusta 5,2 htv:stä 3,7:llä.

LUKIO

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	18,55	21	17,9	-3,1
Määräaikaiset	3,12	1,5	5,2	3,7
Yhteensä	21,67	22,5	23,1	0,6

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka tarjoaa matalan kynnyksen harrastus- ja oppimispaiikkoja itsensä kehittämiseen sekä psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Kansalaisopiston tehtävänä on järjestää vapaan sivistystyön lain mukaisesti yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta kaikissa elämänvaiheissa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta korostaen.

Kansalaisopiston toiminta on osa kunnan sivistyspalveluja ja kunnallista lähipalvelua. Opistolla on merkittävä rooli yhteisöllisenä elinikäisen oppimisen mahdollistajana ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäjänä. Se tarjoaa opetusta ensisijaisesti aikuisväestölle, mutta tarjontaa on myös lapsille ja nuorille. Toiminnassa otetaan huomioon

paikalliset tarpeet niin, että opetusta pyritään järjestämään mahdollisuuksien mukaan eri taajamissa.

Kansalaisopisto osallistuu ikääntyvien yliopiston lähiluentojen järjestämiseen yhteistyössä Laukaan seurakunnan kanssa sekä verkkoluentoja osalta Jyväskylän kesäyliopiston kanssa. Lisäksi opisto tarjoaa lasten ja nuorten yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta käsityössä, kuvataiteessa ja teatteritaiteessa.

Opisto osallistuu erilaisiin koulutusta tukeviin alueellisiin kehittämishankkeisiin ja järjestää tarvittaessa tilauskoulutusta. Kunnan henkilöstöä se palvelee järjestämällä henkilöstölle ensiapukoulutusta.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

KANSALAIPOISTO

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	3,96	4,5	4,5	0
Määräaikaiset	30,43	31,5	27,1	-4,4
Yhteensä	34,39	36	31,6	-4,4

Määräaikaisten opettajien määrä määräytyi toteutuneiden kurssien ja opetustuntimäärän mukaan.

Kirjastopalvelut

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) ohjaa kirjastopalveluiden tuotantoa. Laukaan kirjastokokonaisuuden muodostavat pääkirjasto, Leppäveden, Lievestuoreen ja Vihtavuoren lähikirjastot sekä kirjastoauto.

Kirjasto on matalan kynnyksen hyvinvointipalvelu, joka tarjoaa asiantuntevan henkilökunnan ja monipuolisen kokoelman lisäksi tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Kirjasto tukee lukemisharrastusta ja oikeutta tiedonsaantiin. Kirjasto tekee monipuolista (muun muassa monilukutaito-) lukutaitotyötä erityisesti koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Kirjasto takaa kansalaisten sivistyksellisiä perusoikeuksia ja lisää yhteisöllisyyttä.

Kirjaston kehittämissuunnitelmasta poiketen Sarastus-kirjastoauton seuraajasta / korvaavasta toiminnasta ei ole voitu päättää säästötilanteessa vaan autoa pidetään toistaiseksi ajossa uutta ratkaisua kartoitettaessa. Sarastuksen reitistö on suunniteltu palvelemaan taajamien ulkopuolista asiakaskuntaa ja kasvatuksellisen sivistystyön sidosryhmiä mahdollisimman hyvin ja kustannustehokkaasti.

Pääkirjaston omatoimikirjaston investointisuunnitelma valmistui ja hyväksyttiin sivistyslautakunnassa, myös alustava työaikataulu varmistui. Kir-

jaston uusina toimintatapoina testattiin pelihuonetta ja luotiin pelaamisen säännöt osallistamalla nuoria (nuorisovaltuusto) ja perustettiin nuorten oma tila ”Nuorten luola”, jonka säännöt luotiin myös yhdessä. Lainattavat lätkäjoukkueiden kausikortit otettiin käyttöön. Perusopastuksen lisäksi järjestettiin teemataapahtumia: mm. Harry Potter-päivä, Soturikissapäivä, Satupiknik, Mediataitoviikko, Novellikoukku sekä lyhytelokuvatapahtuma (näistä osa usealle ryhmälle useassa kohteessa). Myös digitutoropastusta tarjottiin kansalaisopiston järjestämänä.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Kirjaston vakituisen henkilöstön määrä pieneni kahdestatoista (11,75 htv) kymmeneen (9,75 HTV) talousarviovuoden aikana.

Osastonjohtajan tehtävät on jaettu kirjaston sisällä. Tämä vaikuttaa muiden tiukkojen resurssien kanssa kirjaston palveluihin: palvelu- ja aukioloaikoja sekä sidosryhmätyötä on jouduttu supistamaan. Vaikutukset kohdentuvat esimerkiksi koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Kirjastopalveluiden toimintakatteen laskettiin pienenevän näillä toimilla 16.500 euroa.

Määräaikaisten työntekijöiden (työllistämistuella työskentelevät ja muu lisätyövoima) työpanos oli tärkeää kirjaston palvelutuotannolle.

KIRJASTO

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	11	11,75	9,75	-2
Määräaikaiset	0,93	1	2,09	1,09
Yhteensä	11,93	12,75	11,84	-0,91

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden tehtävänä on järjestää liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluja sekä työllistymistä tukevaa työpajatoimintaa Vattipajalla. Tavoitteena on edistää vapaa-ajantoimintojen harjoittamista, harrastamista ja palvelujen saatavuutta, lisätä vapaa-ajan palvelujen käyttöä sekä edistää asukkaiden hyvinvointia. Vattipajalla tapahtuvan

työtoiminnan tavoitteena on työnteon ja siihen liittyvän valmennuksen avulla parantaa yksilöiden valmiuksia hakeutua työhön tai koulutukseen.

Liikuntapalveluissa luodaan kuntalaisille monipuolisen liikkumisen edellytyksiä ja siten edistetään

kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Vapaa-aikapalveluiden ohjattu liikunta on suunnattu henkilöille, joilla on haasteita osallistua yleisesti tarjolla oleviin liikuntaryhmiin. Ohjattua liikuntaa ja tapahtumia järjestettiin kunnan kuntosaleilla ja liikuntasaleissa, lähialueen uimahalleissa sekä ulkona eri puolilla Laukaata. Liikuntapalveluita kehitetään monien hankkeiden ja verkostotyön avulla.

Nuorisopalveluissa tuetaan ja autetaan nuoria erilaisissa elämäntilanteissa sekä tarjotaan turvallisia ympäristöjä, joissa voi viettää mielekästä vapaa-aikaa. Nuorisotyötä tehdään nuorisotiloilla, kouluilla, digitaalisesti, tapahtumissa sekä kiertävänä työnä. Vuoden 2023 alusta alkaen nuorisotyötä tekevien vapaa-aikaohjaajien nimike muutettiin nuorisohjaajiksi, ja nuorisotilatyötä tekevien nimikkeet talovalvojista nuorisotilaohjaajiksi.

Kulttuuripalveluiden kokonaisuus sai merkittävän kehityssysäyksen vuoden 2023 aikana: kunnan kulttuuriohjelma hyväksyttiin valtuustossa 26.9.2023. Ohjelman tavoitteena on tuoda paikallista kulttuurityötä paremmin näkyväksi ja saavutettavaksi, osallistaa asukkaita, yhdistyksiä ja yrityksiä yhteisen kulttuurin tekemiseen, luoda uusia avauksia sekä kehittää ja tukea yhteistyöverkostoja kulttuurin ympärillä. Culture in Nature -hankkeessa aloitettiin

luonto- ja kulttuurimatkojen edistäminen yhdessä elinkeinopalvelujen ja yhdyskuntatekniikan kanssa.

Vapaa-ajan tilojen tarjoaminen on yksi vapaa-aikapalveluiden tärkeistä tehtävistä. Vapaa-aikapalveluiden jakamilla vakiovuoroilla kunnan liikuntasaleissa oli 289 käyttövuoroa viikossa ja kuntosaleilla yli 41 000 käyntikertaa vuoden aikana. Etenkin kuntosalien käyttöaste on noussut merkittävästi. Nuorisotaloilla kirjattiin 7 650 käyntikertaa. Multamäen leirikeskuksessa pidettiin vuoden aikana 29 leiriä. Leiriläisten määrä oli 572 henkilöä, mikä oli hiukan enemmän kuin edellisvuonna. Multamäen leirikeskus oli käytössä yhteensä 195 päivänä. Leppäveden liikuntapuiston kehittäminen jatkui yleisurheilu- ja hiihtostadionin, tenniskenttien, kuntoportaiden ja laavun rakentamisella. Kirkonkylän Koulunmäen lähiliikuntapaikka valmistui, samoin Maastopeura-nimen saanut maastopyörä- ja ulkoilureitti Multamäen alueelle.

Työpajatoiminta jatkui Vattipajalla Rokkakankaalla ja Lievestuoreella. Vuonna 2023 Vattipajalla oli valmentautujia yhteensä 130, joista 54 oli alle 29-vuotiaita nuoria. Erityisesti panostettiin nuorten startin toiminnan kehittämiseen, ja Jamkin kanssa yhteistyössä aiemmin toteutettu Pelaten duuniin -hanke vakiintui kunnan omaksi toiminnaksi Play-nimen alle.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

VAPAA-AIKAPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	10,7	17,7	10,5	-7,2
Määräaikaiset	27,18	65	36,72	-28,28
Yhteensä	37,88	82,7	47,22	-35,48

Vapaa-aikapalveluiden käyttämä henkilöstöresurssi vuonna 2023 oli suunniteltua pienempi. Määräaikaisten työntekijöiden kohdalla tämä johtui etenkin nuorisopalveluiden kohdalla tehtyyn muutokseen, jossa nuorisotilaohjaajien määrää

vähennettiin mutta työntekijöiden työaikaa lisättiin. Vakituiseista henkilöstöstä yksi eläköityi eikä ko. toimeen saatu täyttölupaa. Työpajapalveluista Vattipajalta väheni kaksi työvalmentajan toimea.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksessa tehdään työtä laukaalaisten lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tueksi osana Laukaan perhekeskusverkostoa, tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen toimijoiden, kunnan omien toimijoiden (kuten koulut) ja erilaisten järjestöjen ja yhteisöjen kanssa.

Etsivä nuorisotyö tukee alle 29-vuotiaita nuoria erilaisissa arjen asioissa ja ongelmissa. Tärkein työskentelymuoto on yksilöohjaus. Työ jalkautuu nuorten toimintaympäristöihin ja sitä on toteutettu tiiviissä yhteistyössä työllisyyspalvelujen etsivän nuorisotyön kanssa.

Erityisnuorisotyön tavoitteena on Laukaan lasten ja nuorten elinolojen parantaminen, oikea-aikainen kohdennettu työ, ongelmien ennaltaehkäisy, yhdenvertaisuus ja nuorten elämänhallinnan parantaminen. Vuonna 2023 työtä on toteutettu yhteisöllisellä työotteella etenkin Laukaan lukiolla ja alakouluilla.

Tulosityksikön **hankkeissa** on vuonna 2023 tehty ennalta ehkäisevää työtä lasten ja nuorten tueksi. Esi- ja perusopetuksen yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämishankkeessa päivitettiin koulutuksenjärjestäjäkohtainen opiskeluhoitosuunnitelma ja selkiytettiin paikallisen tason nepsy-tukitoimien kokonaisuutta. Koulunuorisotyön hankkeessa koulutsempari on toiminut yläkouluikäisten nuorten hyvinvoinnin ja kouluilmapiirin tukena erilaisin nuorisotyön keinoin. Kouluturvallisuuden edistämisen hankkeessa on alettu päivittää Laukaan esi- ja perusopetuksen suunnitelmaa oppilaan suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä.

Varhaisen tuen asiantuntija tarjoaa varhaista ja ylläpitävää tukea työntekijän jaksamiseen sekä työkaluja työntekijän kuormitukseen ja arkeen. Työ on kohdentunut ennen kaikkea varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetuksen henkilöstölle, mutta

varhaista tukea on tarjottu vuonna 2023 myös kunnan muiden hallinnonalojen työntekijöille yhteistyössä esimerkiksi työkykykoordinaattorin kanssa.

Palvelupäällikön tehtäväkenttään kuuluvat tulosityksikön esihenkilötyön lisäksi kunnan lakisääteiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät ja hyvinvointialueyhdyspintatyö (esimerkiksi yhteisöllinen opiskeluhoito), osallisuus- ja vaikuttamistyö (vaikuttamistoimielimet) sekä perhekeskustöön kuntayhdyshenkilön tehtävät ja järjestöyhteistyö.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen (HyPe) osalta vuosi 2023 oli suuren muutoksen aikaa. 1.1.2023 voimaan astuneen hyvinvointialueuudistuksen myötä tulosityksikössä aiemmin työskennelleet opiskeluhoollon kuraattorit ja koulupsykologit siirtyivät Keski-Suomen hyvinvointialueen työntekijöiksi. Muutoksen myötä myös lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen budjetti pieneni edellisvuoteen verrattuna liki 500.000 eurolla.

Tulosityksikköön jäi uudistuksen jälkeen palvelupäällikön lisäksi etsivä nuorisotyö, erityisnuorisotyö, varhaisen tuen asiantuntijatyö sekä perustoimintaa tukeva hanketyö. Moniammatillinen työ laukaalaisten lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi osana Laukaan perhekeskusverkostoa on kuitenkin jatkunut tulosityksikössä entiseen tapaan kuntaan jääneiden resurssien voimin, vaikka osa työntekijöiden työnkuvista on muokkautunut ja muuttunut kunnan tarpeiden mukaan.

Toinen, vuoden 2023 toimintakautta sävyttänyt asia oli kiristynyt kuntatalous, jonka myötä myös lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikössä talouden sopeutusta jouduttiin tekemään pitkin vuotta.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIKESKUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	10,94	5	4,9	-0,1
Määräaikaiset	2,58	0	1,8	1,8
Yhteensä	13,52	5	6,7	1,7

Vuoden 2023 vakinaisen henkilöstön määrä oli lähes suunnitelman mukainen (4,9 htv): kaksi etsivää nuorisotyöntekijää (2 htv), erityisnuorisotyöntekijä (0,9 htv), varhaisen tuen asiantuntija (1 htv) ja palvelupäällikkö (1 htv).

Erytisnuorisotyöntekijä työskenteli keväällä 2023 osittain hanketyöntekijänä Laukaan lukiolla (0,1 htv). Huomioitavaa on, että erityisnuorisotyöntekijä oli 1.8.2023 alkaen loppuvuoden työvapaalla eikä hänen tilallaan ollut sijaista.

Määräaikaisia hanketyöntekijöitä rekrytoitiin saatujen valtionavustusten turvin kolmeen eri hankkeeseen (1,8 htv). Esi- ja perusopetuksen yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämisen hankkeessa työskenteli kaksi eri kehittäjää ajalla 1.2.-31.12.2023, yhteensä 0,92 henkilötyövuotta. Koulunuorisuuden hankkeessa on työskennellyt koulutsemppari ajalla 1.8.-31.12.2023, yhteensä 0,42 henkilötyövuotta, ja kouluturvallisuuden edistämisen hankkeessa hanketyöntekijä ajalla 1.8.-31.12.2023, yhteensä 0,42 henkilötyövuotta.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tässä osiossa raportoidaan talousarvioon kirjattujen valtuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen. Tarkoituksena raportoida palvelualueen tavoitteet kootusti.

Tavoitteiden toteutumisesta on suotavaa kertoa ensin, onko tavoite toteutunut täysin, toteutunut osittain tai ei toteutunut (tai muu vastaava kuvaus tavoitteen toteutumisen tasosta/asteesta). Sen jälkeen voidaan kuvata tarkemmin, miten tavoite on toteutunut.

Raportoinnissa hyödynnetään vastaavaa taulukkoa, joka talousarviossa on. Taulukosta poistetaan ensimmäinen sarake (Strateginen linjaus/tavoite) ja lisätään oikeaan laitaan "Tavoitteen toteutuminen" –sarake.

Varhaiskasvatus

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<i>Sujuvat arjen kuntapalvelut ja kestävä talous</i>	<i>Asiakkailta ja henkilöstöltä kerätään säännöllistä palautetta erilaisin kyselyin.</i>	<i>Sähköisiä palveluja on kehitetty vuodesta 2020 alkaen. Uusia, työtä sujuvoittavia järjestelmiä on otettu käyttöön ja niillä on parannettu esimerkiksi henkilöstön</i>	<i>Sähköisten palvelujen kehittäminen on edennyt järjestelmän toimittajan määrittelemässä aikataulussa. Järjestelmä uudistus</i>

		työvuorosuunnittelua. Vuoteen 2024 mennessä varhaiskasvatuksen Effica-järjestelmä poistuu käytöstä, ja järjestelmän korvaa Ed-Levo-sovellus, joka tulee korvaamaan edellisen järjestelmän.	etenee neljässä vaiheessa. Palvelua on kehitetty asiakkaiden, henkilöstön ja esihenkilöiden palautteiden sekä kyselyjen pohjalta. Toteutunut osittain, uudistus etenee vaiheittain.
Hyvinvoivat työyhteisöt ja palvelukulttuurin kehittäminen	Säännölliset työhyvinvointikyselyt ja kehityskeskustelut. Palautteiden säännöllinen käsittely työyhteisö- ja koko varhaiskasvatuksen tasolla. Henkilöstön toteuttama itsearviointi osana oman työn kehittämistä. Yksikkökohtaiset toiminta- ja kehittämissuunnitelmat	Henkilöstön tukeminen osana koronapandemia-ajasta palautumista. Riittävät resurssit ja toimiva varahenkilöjärjestelmä toiminnan ja laadun varmistajana.	Yksiköiden ja kuntatason palvelua on kehitetty OKM:n rahoittamien hankkeiden avulla kehittämällä rakenteita sekä veto- ja pitovoimatekijöitä. Valssi-järjestelmän käyttöönottoa on valmisteltu vuoden 2023 aikana. Valssin on tarkoitus tuottaa materiaalia henkilöstön ja tiimien/työyhteisöiden itsearvioinnin tueksi ja kehittää laadunhallintaa varhaiskasvatuksessa. Toteutunut täysin.

Perusopetus

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
Osaamisen ja toimintamallien kehittäminen tuen tarpeissa olevien lasten osalta: HyvinvointiOPS, pois-	Poissaolojen seuranta-järjestelmä on käytössä toista vuotta. Oppilaiden poissaolojen seuranta Kouluterveyskysely	Hyvinvoinnin vuosikello on käytössä toista vuotta, tavoitetaso on että hyvinvoinnin paraneminen näkyy kouluterveyskyselyssä ja koulujen omissa arvioinneissa.	Toteutunut täysin.

saoloihin puuttumisen malli, nepsytsempparitoiminta, VIP-verkostohanke, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus	Peruskoulun päättäneiden sijoittuminen toiselle asteelle	Peruskoulun päättäneiden tavoitetaso 100% sijoittumisen toiselle asteelle.	Toteutunut täysin.
Osallistutaan työyhteisöhyvinvointikyselyyn. Toteutetaan edellisen työhyvinvointikyselyn pohjalta tehdyt toimintasuunnitelmat. Tuetaan johtamistyötä.	Työhyvinvointikyselyn tulokset verrattuna edellisiin tuloksiin. Toteutuneet toimenpiteohjelmat. Palautekysely esihenkilöille johtamisen tuesta.	Lähtötaso: edelliset työhyvinvointikyselyn tulokset. Tavoitetaso: Parempi työhyvinvointi	Toteutunut osittain. Kyselyn tulokset pääosin hyvät, ja havaittuihin kehittämiskohtiin on tehty suunnitelmat.

Lukio

Strateginen linjaus/tavoite (TA)	Toiminnallinen tavoite suunnitelma- vuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
Positiivisesti ja palvellen: 1) Tarjoamme lämmihenki- siä ja kannus- tavia kohtaa- misia niin op- iskelijoille kuin opettajille lu- kion arjessa. 2) Työyhteis- ömme on roh- kaiseva, myön- teinen ja työn- tekijöitä arvos- tava.	1) Tavoitteeseen pyritään mm. tarjoamalla opiskelijoille yliopiston tunne- ja vuorovaikutuskoulutusta vuosittain. 2) Tavoitteeseen pyritään kaikissa kohtauksissa lukion arjessa.	1) Opiskelijoiden palautekyselyt (määrälliset ja tarkentavat laadulliset kyselyt). 2) Opettajien vuosittainen työhyvinvointikysely (määrälliset ja tarkentavat laadulliset kysymykset).	1) Kouluyhteisön lämmihenki- syydestä ja kannustavuudesta on saatu hyvää palautetta opiskeli- joilta kerätystä kouluterveysky- selystä keväällä 2023. 2) Tavoitteen saavuttamisesta ker- too osaltaan työhyvinvointiky- selyn tulokset loppuvuodesta 2023: Yhteistyö ja vuorovaikutus työpaikalla tukevat työn teke- mistä ja työhyvinvointia (4,6/5), työyhteisössä vallitsee luotta- muksellinen ilmapiiri (4,2/5), opettajat kokevat ilmapiirin esi- henkilön kanssa luottamuksel- liseksi (4,3/5), opettajat koke- vat, että heitä kohdellaan rei- lusti (4,5/5), lisäksi esihenkilö

			keskustelee riittävästi työhön ja työyhteisöön liittyvistä asioista (4,0/5). Tavoitteet toteutuneet täysin.
--	--	--	---

Kansalaisopisto

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
Kurssitarjontaa monipuolisesti kouluikäisistä kaikenikäisiin aikuisiin aliedustetut ryhmät huomioiden. Laadukkaita ja kehittyviä opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia koko aikuisväestölle. Hyvinvoiva, ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö laadukaiden kansalaisopistopalvelujen tuottajana.	Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot. Säännölliset kehityskeskustelut ja yhteydenpito henkilöstöön, sekä säännöllisesti toteutetut (tuntiopettajien) palautekyselyt ja niiden tulosten arviointi. Koulutuksiin osallistuminen Kansalaisopiston kehittämissuunnitelma, ja tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma	Asiakaspalautteen ja arvioinnin tuloksia hyödynnetään seuraavan lukuvuoden ja opinto-ohjelman suunnittelussa. Laadukas ja monipuolinen kurssitarjonta eri ainealueissa kurssiarviointia hyödyntäen ja olemassa olevien yhteistyökumppaneiden kanssa. Kurssitarjonnasta tiedottaminen kansalaisopiston tiedotuskanavissa. Riittävät henkilöstö- ja kouluttautumisresurssit sekä mahdollisuudet työhyvinvoinnista huolehtimiseen.	Tavoite toteutui täysin: Asiakaskysely toteutettiin keväällä 2023, tulokset koostettiin ja niitä hyödynnettiin lv 2023-2024 opinto-ohjelman suunnittelussa. Tavoite toteutui täysin: Opinto-ohjelmassa oli tarjolla laajasti erilaisia kursseja eri ainealueissa ja eri puolilla Laukaata. Erityistarpeita huomioitiin tarjoamalla opinto-ohjelmassa toiveiden mukaisia kursseja mahdollisuuksien mukaan. Kurssitarjonnasta tiedotettiin kansalaisopiston tiedotuskanavissa. Tavoite toteutui täysin: Henkilöstöä oli riittävästi opetustuntimäärätavoitteeseen peilaten, tarvittaen koulutuksiin oli mahdollista osallistua, kehityskeskustelut toteutettiin vakituisen henkilöstön osalta ja tuntiopettajilta saatua palautetta hyödynnettiin kehittämistyössä.

			Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehdittiin resurs-sien puitteissa.
--	--	--	---

Kirjastopalvelut

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
1. Tarjoamme laadukkaita kirjastopalveluita	Asiakaskyselyt, vuotuiset kirjastotilastot, muu arviointi, kirjaston kehittämissuunnitelman toteutus	Asiakaskyselyiden tulokset ovat pääsääntöisesti hyviä ja tilastoluvut tukevat tätä, kehittämissuunnitelmaa seurataan soveltuvilta osin.	Kirjaston asiakaskyselyssä 2023 kirjaston palvelu koettiin pääosin erittäin hyväksi, myös tilastot kertovat laadukkaasta ja monipuolisesta palvelutarjonnasta.
2. Huolehdimme henkilökuntamme motivaatiosta ja työhyvinvoinnista	Työhyvinvointikysely ja kuukausikokoukset sekä muu tiedonkeruu	Aiempien työhyvinvointikyselyjen ja kuukausikokousten sekä henkilökeskustelujen perusteella on huomattu puutteita kirjaston työhyvinvoinnissa ja työviihtyvyydessä -tilanteeseen puututtu.	Toteutunut täysin. Työhyvinvointikyselyn 2023 perusteella kirjastolla on saatu parannettua työhyvinvointia merkittävästi, myös kuukausikokousten henki on parantunut. Muut keskustelut tukevat tätä. Toteutunut täysin.

Vapaa-aikapalvelut

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
Sähköisten palvelujen kehittäminen osana sujuvaa asiakaspalvelua sekä järjestö- ja yritysyhteistyötä. Monipuoliset viestintäkanavat palveluista tiedottamiseen, palautteen keräämiseen sekä	Arviointikyselyt ja asiakaspalautteet. Palautepalvelun käyttömäärät. Nettisivujen ja somekanavien kävijämäärät.	Lähtötaso: Vapaa-aikatoimen tilapalvelut ovat paperin ja sähköpostin varassa. Vapaa-aikatoimen tiedotus on kaipaava. Tavoitetaso: Vapaa-ajan tilapalvelut toimivat sähköisesti (pts). Vapaa-aikapalveluista	Tavoite toteutui täysin. Vapaa-aikapalveluiden tilojen hallinta on siirtynyt kokonaan sähköiseen järjestelmään, joka on avoimesti kaikkien nähtävillä ja tilat varattavissa. Tilojen käytöstä viestitään aktiivisesti nettisivuilla, somessa, paikallislehdessä, yleisötilaisuuksissa

asukkaiden osallistamiseen		saa monipuolisesti tietoa eri kanavista. Kuntalaisilla, järjestöillä ja yrityksillä on useita palautteen antamisen ja osallistumisen tapoja.	sekä suorilla yhteydenotoilla. Kuntalaisten ja järjestöjen osallisuuteen ja vaikuttamismahdollisuuksiin on kiinnitetty erityistä huomiota ja asiaa edistetty etenkin järjestöiltojen sekä avoimen palautekanavan ja keskustelutilaisuuksien avulla.
Talouden aktiivinen seuranta	Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat, talousarviot ja tilinpäätökset, sekä näiden seuranta ja arvioinnit Tilastoaineistot, tilojen käyttäjämäärät, tapahtumien kävijämäärät		Tavoite toteutui osittain. Talouden seuranta on tiivistetty ja taloutta käsitelty aiempaa enemmän tiimikokouksissa. Sähköistä ja säännöllistä taloudenseuranta tulee edelleen kehittää ja palvelualueen kustannuspaikkarakennetta uudistaa vastaamaan tämän hetken palveluita. Myös palvelujen seuranta- ja arviointiaineistojen keräämistä ja analysointia on kehitetty, mutta työ on vasta alussa.
Hyvinvoivat työntekijät, jotka tuottavat ja kehittävät monipuolisia laadukkaita vapaa-ajan palveluita kuntalaisille	Asiakaspalaute, toteutuneet yhteistyömuodot, kehittämishankkeiden määrä ja niiden vaikuttavuuden arviointi. Tilastoaineistot, tilojen käyttäjämäärät, tapahtumien kävijämäärät, toiminnan määrä. Asiakaspalauteet ja kyselyt	Kehittämistyön ja hankkeiden avulla pystytään tekemään palveluita paremmin näkyväksi sekä osallistamaan kuntalaisia entistä paremmin toimintaan.	Tavoite toteutui osittain. Kehittämistyötä on tehty aktiivisesti ja laajalla rintamalla. Osallisuuteen ja vaikuttamismahdollisuuksiin on kiinnitetty erityistä huomiota. Tilastoaineistojen keräämistä ja käyttöä on kehitetty.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikön hallinnon organisoinnin ja työntekijöiden työnkuvien ja tehtävien selkiyttäminen.	Laukaan sivistyspalvelujen hallinto-organisaation rakennekaavio Työnkuvaukset Henkilöstön palaute	Lähtötaso: Tulosityksikön hallinnon organisoituminen ja palvelupäällikön työnkuva tehtävineen ovat sote-uudistuksen myötä epäselvät. Tavoitetaso: Tulosityksikön hallinnollinen organisoituminen ja palvelupäällikön työnkuva tehtävineen ovat selvät.	Tavoite on toteutunut osittain. Tulosityksikön uudenlaista hallinnollista organisoitumista on suunniteltu, mutta työ ei ole vielä valmis. Tulosityksikön palvelupäällikön ja varhaisen tuen asiantuntijan työnkuvat ovat muokkautuneet hva-uudistuksen ja kunnan tarpeiden myötä, mutta työnkuvaukset ovat vielä osittain epäselvät. Myös nuorisotyön hallinnollinen uudelleenorganisointi on ollut vasta suunnitteluasteella.
Ennalta ehkäisevien, varhaisen tuen palvelujen ja toimintamuotojen vahvistaminen tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.	Asiakas-/osallistujamäärät Toteutuneiden tapahtumien määrä Toiminnan toteutukseen osallistuneiden kolmannen sektorin toimijoiden määrä. Asiakaspalaute	Lähtötaso: Tulosityksikössä tehdään ennalta ehkäisevää työtä mutta paljon myös jo hyvin korjaavan vaiheen työtä. Tavoitetaso: Työn painopiste on aidosti ennalta ehkäisevässä työssä ja sitä tehdään tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.	Tavoite on toteutunut täysin. Ennalta ehkäisevää työtä on vahvistettu esimerkiksi lasten ja nuorten kouluarkea tukevien hankkeiden muodossa. Työ on pitänyt sisällään myös huoltajien ja työntekijöiden konsultatiivista tukea. Etsivässä nuorisotyössä ja erityisnuorisotyössä ennalta ehkäisevän, jalkautuvan ja ryhmämuotoisen työn osuus on vahvistunut. HyPellä on järjestetty muun muassa kolme järjestöiltä yhteistyössä KS:n hyvinvointialueen ja KYT ry:n kanssa, ja HyPellä on pyörinyt uusi,

			MLL Laukaan paikallisyhdistyksen järjestämä avoin pelikerho kouluikäisille ja heidän vanhemmilleen.
Työntekijöiden hyvinvoinnin ja jaksamisen vahvistaminen	Sairauspoissaolot Työhyvinvointikysely Kehityskeskustelut Asiakaspalaute varhaisen tuen asiantuntijan työstä	Lähtötaso: Työssä on paljon kuormittavuustekijöitä, jotka vaikuttavat työntekijöiden jaksamiseen ja siten myös työmotivaatioon. Työn ja muun elämän yhteensovittaminen haastaa, aiheuttaa välillä pitkiäkin sairauspoissaoloja. Tavoitetaso: Työn kuormittavuudesta huolimatta työntekijät jaksavat työssään hyvin ja ovat motivoituneita. Pitkät sairauspoissaolot ovat vähentyneet.	Tavoite toteutunut täysin. Sairauspoissaolot vähentyneet omassa työyksikössä. Työhyvinvointikyselyn mukaan työhyvinvointi ja -motivaatio vahvistuneet. Varhaisen tuen asiantuntijan tuki työlle löydetty aiempaa paremmin, esimerkiksi ohjausten, koulutusten ja konsultaation määrä kasvanut syyskuudella. Työstä (myös yksilötyö) saatu hyvää asiakaspalautetta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Sivistyspalveluiden toimintakate talousvuonna 2023 alittui 370.000 eurolla (99,7%). Sivistystoimialan toimintatulot ylittyivät 750.000 eurolla budjetoidusta ja toimintamenot ylittyivät 380.000 eurolla budjetoidusta. Euromääräisesti merkittävimmät poikkeamat toimintakatteessa olivat varhaiskasvatuksen toimintakatteiden alitus 640.000 euroa, vapaa-aikapalveluiden toimintakatteiden alitus 130.000 euroa ja perusopetuksen toimintakatteiden ylitys 280.000 euroa.

Hallintopalvelut

Hallintopalveluiden toimintakate oli 238.000 euroa, ja se ylittyi 7.600 euroa. Syynä tähän oli hallinnon henkilöstökulujen ylitys, joka johtui määräaikaista työllistämistuella palkatun henkilöstökustannuksista. Ylitystä toimintakuluissa oli 20.000 euroa. Tuloja saatiin 13.000 euroa ennakoitua enemmän,

mikä johtuu tilapäistä suojelua saaneiden kotoutumissunnitelmista maksetusta tulosta, joka kohdennettiin hallinnon kustannuspaikalle.

Varhaiskasvatus

Vuonna 2023 arvioitujen lasten määrä toteutui lähes arvioidusti. Lasten varhaiskasvatuksen tarpeet vaihtelevat vuoden aikana. Varhaiskasvatuksen toteutunut toimintakate vuonna 2023 oli yhteensä 13.98 miljoonaa euroa. Varhaiskasvatukseen tehtiin talousarvio muutos, joka oli yhteensä 87.400 euroa kesken talousarviovuoden.

Toimintatuotot

Varhaiskasvatuksen toimintatuotot toteutuivat vuonna 2023 kaikkiaan yli arvioidun. Toimintatuotoja kertyi yhteensä 1.005.464, joka oli yhteensä 157.954 euroa yli arvioidun.

Varhaiskasvatusmaksuja kertyi arvioitua enemmän, kaiken kaikkiaan 411.000 euroa, josta 61.000 euroa yli arvioidun. Syynä suurempaan maksutuottojen kertymään oli kahden yksityisen varhaiskasvatusyksikön siirtyminen omaksi toiminnaksi sekä perheiden tuloissa tapahtuneet muutokset vuoden aikana.

Maksettuja tukia ja avustuksia vuodelle 2023 kertyi yhteensä 326.681 euroa, joista 317.226 oli Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämiä avustuksia.

Kotikuntakorvauksiin merkittyä tuloa oli vuodelle 2023 arvioitu yhteensä 125.000 euroa. Kotikuntakorvaukset sisältävät ulkopaikkakuntalaisten varhaiskasvatuksesta perityt järjestämiskustannukset. Vuoden 2023 osalta on ollut epäselvyyttä lain tulokinnassa korvauksen maksajan osalta, ja asia on edelleen käsittelyssä kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. Saatava on kirjattu kotikuntakorvauksiin ja vuodelle 2023 kirjattu kotikuntakorvaus on yhteensä 224.000 euroa, joista hyvinvointialueelta perittävä osuus on noin 150.000 euroa ja asia on edelleen käsittelyssä kuntien ja hyvinvointialueiden välillä.

Toimintakulut

Toimintakulut toteutuivat vuonna 2023 yhteensä 481.234 euroa alle arvioidun.

Henkilöstökulut ylittyivät yhteensä 32.447 euroa. Merkittävin syy ylitykselle oli määräaikaisen henkilöstön palkkaaminen toimintavuoden aikana. Kunnallisia varhaiskasvatuspaikkoja oli tarpeen lisätä toimintavuoden aikana ja kesken vuoden kaksi päiväkotia siirtyivät liikkeenluovutuksella Laukaan kunnalle.

Hankkeiden ja avustusten myöntämisen edellytyksenä ovat omavastuuosuudet näkyvät myös henkilöstökuluissa. Omavastuuosuuksilla katetaan hankkeelle asetetut myöntämisperusteet. Huomioitavaa on, että hankkeiden avulla varhaiskasvatuksen lapsiryhmiin pystyttiin osoittamaan merkittävä määrä välttämätöntä lisäresurssia vuoden 2023 aikana, joka olisi muutoin näkynyt merkittävänä ylityksenä henkilöstökuluissa, koska niillä rahoitettiin toimintaa, jota olisi järjestetty muutoinkin.

Henkilöstön lomapalkkavelan osuus varhaiskasvatuksessa oli vuoden 2023 osalta 58.175 euroa, joka oli vähemmän kuin vuonna 2022. Palvelua keskitettiin koulujen loma-aikana tiiviimmin, ja henkilöstön lomasuunnittelua tehtiin tarkemmin.

Palvelujen ostot alittuivat yhteensä 507.769 euroa. Suurimmat säästöt syntyivät palvelurahamenoista, jonka osalta säästöä syntyi yhteensä 351.987 euroa. Vuoden 2023 aikana tapahtui yksityisen varhaiskasvatuksen toiminnan päättymistä sekä päiväkodeissa, ryhmäperhepäivähoidossa sekä perhepäivähoidossa.

Palvelurahan lisäksi palvelujen ostoissa säästyi rahaa myös sisäisissä ruokakustannuksissa 124.969 euroa. Säästöjä ruokakuluissa syntyy etenkin loma-aikoina jolloin lapsia on hoidossa vähemmän.

Aineet, tarvikkeet, tavarat- tiliryhmän osalta säästöä kertyi yhteensä 39.728 euroa. Hankintoja jätettiin säästötoimenpiteistä johtuen joko kokonaan tekemättä tai tehtiin vain välttämättömät hankinnat.

Avustukset toteutuivat muutetun talousarvion mukaan arvioidusti, ylittyen hieman. Ylitys oli yhteensä 41.358 euroa. Vuoden aikana tehtiin talousarvionmuutos, jossa avustuksista vähennettiin 40.000 euroa mutta vuoden aikana kotihoidon tuella olevia olikin ennakoitua enemmän lapsia.

Muut kulut toteutuivat vuonna 2023 lähes arvioidulla tavalla. Sisäisissä vuokrissa tapahtui 34.102 euroa ylitystä johtuen kahden yksikön siirtymisestä Laukaan kunnan toiminnaksi kesken vuoden. Kokonaisuudessaan tiliryhmässä toteutuneet kulut jäivät 7.500 euroa alle arvioidun.

Varhaiskasvatuksen toimintaa kehitettiin kunnallisten ja yksityisten varhaiskasvatusyksiköiden välillä erilaisten koulutusten, työryhmien ja verkostopaamisten muodossa. Esiopettajille järjestettiin yhteisiä tapaamisia. Varhaiskasvatukselle myönnettiin Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustusta kolmitasoisien tuen uudistamisen edistämiseen sekä pedagogisen johtamisen ja arvioinnin kehittämiseen vuosille 2022-2023. Molemmat hankkeet tarjosivat mahdollisuuden henkilöstölle ja varhaiskasvatuksen esihenkilöille tarjottavaan pedagogiseen tukeen. Lisäresurssia palkattiin lapsiryhmiin myös

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämien koronatuken ja varhaiskasvatuksen sekä esiopetuksen tasa-arvorahan avulla. Avustukset mahdollistivat lapsiryhmään varhaiskasvatuksen ryhmäavustajan, varhaiskasvatuksen opettajan tai erityisopettajan resurssia jolla voitiin tukea lasten taitojen ja valmiuksien kehittymistä sekä edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Vuoden 2023 aikana myös valmisteltiin Valssi-työkalun käyttöönottoa vuoden 2024 alusta alkaen. Valssi-järjestelmän käyttöönotto perustuu varhaiskasvatuksen järjestäjän lakisääteiseen itsearviointivelvoitteeseen arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuolisen toimintansa arviointiin. Valssi-järjestelmän käyttöönottamiseksi Laukaan varhaiskasvatukselle on myönnetty OKM:n hankerahoitusta ja tämä on mahdollistanut taustatyön tekemisen uuden järjestelmän käyttöönottamiseksi.

Perusopetus

Perusopetuksessa annetun opetuksen määrää oli lisättävä. Erityisen tuen määrää oli lisättävä, oppilasryhmien pienentämiseen ja jakotuntien määrän lisäämiseen oli kohdistettava resurssia koko vuoden ajan, sekä koulunkäynninohjaajien määrää oli lisättävä.

Perusopetuksen toimintakate oli 28,9 miljoonaa euroa. Toimintakate ylittyi 280.000 euroa (1,0 %). Tuloja perusopetukseen kertyi 441.000 euroa ennakoitua enemmän. Kotikuntakorvauksia saatiin n. 341.000 euroa arvioitua enemmän. Lisäksi saatuja toiminta-avustuksia käytettiin vuonna 2023 arvioitua enemmän.

Hankerahoitusta saatiin ja käytettiin perusopetuksessa vuonna 2023 885.000 euroa. Rahoitus käytettiin opetuksen ja siihen suoraan liittyvän tukitoiminnan rahoittamiseen.

Tärkeimpänä hankerahoituksena olivat valtion koronavaikutusten kompensointiin tarkoitettu avustus, sekä opetuksellisen tasa-arvon edistämiseen osoitettu tuki, sekä koulujen kerhotoimintaan sekä oppilaiden harrastamiseen kohdennetut avustukset.

Suurimmat talousarvioylitykset syntyivät henkilöstökuluissa, joissa ylitystä oli yhteensä 135.000 euroa. Merkittävin osuus ylityksissä on erilaisilla sairauspoissaolojen sijaiskuluilla, joissa ylitystä syntyi 100.000 euroa ja muilla sijaiskuluilla joissa ylitystä oli 267.000 euroa. Opetuksen järjestämisessä pyrittiin toimimaan niin, että sijaisuuksia aiheuttaneet muut poissaolot minimoitiin. Sijaisten palkkaamisen sairauspoissaoloihin on kuitenkin ollut välttämättömyyttä. Taloussuunnittelun kannalta merkittävä huomio on, että vakinaisten viranhaltijoiden henkilöstökustannuksissa oli alitusta ja työsuhteisten henkilöstökustannuksissa ylitystä. Nämä kuitenkin kompensoivat toisensa, niin että näiden kahden kokonaisuuden palkkakulut alittuivat 170.000 euroa. Lisäksi henkilöstösivukuluissa oli alitusta 132.000 euroa. Talous- ja henkilöstökulujen suunnittelussa tarvitaan uusi malli paremman tarkkuuden saavuttamiseksi, jota on ryhdytty suunnittelemaan yhdessä talous- ja henkilöstöhallinnon kanssa.

Palvelujen ostoissa ylitystä tuli n. 550.000 euroa, joka koostui pääosin koulukuljetusten hinnannoususta 180.000 euroa sekä ylityksessä ravitsemuskuiluissa 46.000 euroa. Vuokrissa alitus oli 44.000 euroa.

Lukio

Lukion toimintakate oli 2,6 miljoonaa euroa, Toimintakate ylittyi 54.000 eurolla. Menojen ylitymistä (2,6 %) selittää muun muassa ennakoimattomat laite- ja kirjahankinnat, materiaalikustannukset sekä sijaiskustannukset.

Lukion tulot olivat yhteensä 117.000 euroa, josta hankkeiden osuus oli merkittävä eli 99.000 euroa. Hanketuloista siirtyi käytettäväksi 35.000 euroa vuonna 2024.

Tulojen kasvua (12,7 %) selittäviä hankeavustuksia Laukaan lukiolle olivat: Tietoa ja toivoa lukiolaisten tulevaisuussuunnitteluun, Luodaan hyvinvointia yhdessä sekä Laatu ja hyvinvointia lukioihin, joka oli Muuramen ja Jämsän lukioiden yhteishanke.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston toimintakate oli 552.000 euroa, ja se jäi 50.000 euroa taloussuunnitelmaa heikommaksi. Tämä johtui ensinnäkin siitä, että toimintatuotot toteutuivat noin 22 500 euroa arvioitua vähäisimpänä. Toimintatuotot jäivät arvioidusta kurssimaksujen, henkilöstökoulutuksen, maksupalvelukoulutuksen ja kehittämisavustuksen osalta. Monivuotiselle avustukselle budjetoidut tuotot näyttäytyvät arvioitua pienempänä johtuen jaksotuksesta.

Toiseksi vuonna 2021 myönnetty Laatu- ja kehittämisavustus jäi jaksottamatta käyttövuosille 2022 ja 2023 jolloin hankkeen kulut noin 8 000 euroa näkyvät toimintavuoden toteumassa ainoastaan menoina.

Kansalaisopiston varsinaisen toiminnan tuotot jäivät noin 17 500 euroa taloussuunnitelmaa heikommaksi. Osallistuneiden kurssilaisten määrä sekä toteutunut opetustuntimäärä toteutuivat kuitenkin talousarvion mukaisesti ja varsinaisen toiminnan kulut jäivät taloussuunnitelmaa pienemmiksi.

Kirjastopalvelut

Laukaan kirjaston toimintakate oli 1.017.000 euroa, ja se ylittyi 14.000 eurolla. Ylitystä selittävät ennakkoimattomat laite- ja ict-kustannukset sekä yllättävät henkilöstökulut. Yleinen hintojen kehitys vaikuttaa myös kirjastotoimintaan. Syyskaudella hankintoja minimoitiin suunnitellusti. Toimintatuottoa saatiin 32.000 euroa. Vuonna 2023 kirjastolla ei ollut hankerahoituksia käytettävissä.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden toimintakate oli 1,8 miljoonaa euroa. Toimintakate alittui talousarvioon verrattuna 128.000 eurolla. Toimintatuotot ylittivät talousarviossa esitetyt tuotot 140.000 eurolla, mikä johtui ennakoitua suuremmista hankerahoituksista sekä hyvästä liikuntatilojen tulokertymästä. Toimintakulut pysyivät suunnitellulla tasolla tiukan taloudenpidon johdosta.

Vapaa-aikapalvelut jakoi avustuksia kulttuuri-, liikunta- ja nuorisojärjestöille yhteensä 98.000 euroa. Avustuskokonaisuuden uudistamisen valmistelu aloitettiin yhdessä järjestöjen kanssa, ja jatkossa avustusten on tarkoitus palvella yhdistystoimintaa ja muuta vapaa-ajan toiminnan järjestämistä entistä paremmin.

Hype

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen toimintakate oli 295.000 euroa, mikä on 9.500 euroa (3,1 %) budjetoitua vähemmän.

Toimintatuottoja kirjattiin 3.300 euroa arvioitua vähemmän, koska hanketyöhön saatuja valtionavustuksia (132.100 euroa) jaksotettiin vuodelle 2023 hieman arvioutua vähemmän, mutta vastaavasti vuodelle 2024 arvioitua enemmän.

Toimintakuluja oli kautta linjan arvioitua vähemmän.

Henkilöstökulut alittivat arvioidun 6.200 eurolla, mitä selittää erityisnuorisotyöntekijän resurssin arvioitua pienempi osuus.

Palvelujen ostot alittuivat 4.600 eurolla arvioituun verrattuna. Vaikka kunnan ja Laukaan seurakunnan yhteisen kasvatussihteerin viransopimusperusteista resurssista kustannukset ylittivät budjetoidun 6.680 euroa, säästettiin esimerkiksi tulosityksikön työnohjaus-, ict- ja matkakustannuksissa.

Myös aine- ja tarvikehankinnat (2.600 euroa) sekä sisäiset vuokratulot (78.700 euroa) jäivät hieman arvioitua pienemmiksi.

Arvio tulevasta kehityksestä

Hallinto

Hallintopalveluiden tuleva kehitys vaikuttaa tasaiselta. Muutokset tulevat enimmälti tulosyksiköiden muutosten kautta. Kun tuloyksiköt muuttavat ja kehittävät toimintaansa, vaikuttaa se heidän tuen tarpeeseensa. Tuki suunnitellaan yhteistyössä tuloyksiköiden kanssa.

Varhaiskasvatus

Kuluneina vuosina alle 3-vuotiaiden lasten määrä varhaiskasvatuksessa on lisääntynyt merkittävästi. Alle 3-vuotialle varattava henkilöstömitoitus on erilainen kuin yli 3-vuotiaille lapsille ja näin ollen tämä näkyy myös kustannuksissa ja hoitopaikkojen täyttämässä. Hoitopaikkoja on määrällisesti vähemmän koska alle 3-vuotiaiden lakisääteinen mitoitus ei mahdollista samaa määrää kuin yli 3-vuotiailla. Alle 3-vuotiaiden hoitopaikkatarvetta on seurattava myös jatkossa. Samaten perheiden palveluntarpeet ovat viime vuosina kasvaneet. Samaan aikaan varhaiskasvatuksen henkilöstösaatavuus on muuttunut haastavammaksi. Erityisesti kesken toimintakauden rekrytointi on osoittautunut erittäin haastavaksi. Henkilöstön sairauspoissaolot ovat koronapandemian jälkeen jatkuneet edelleen, ja äkillisiin poissaoloihin sijaisen saaminen on haasteellista. Varahenkilöjärjestelmän kehittäminen edelleen turvaa toimintaedellytykset myös näissä haastavissa tilanteissa.

Varhaiskasvatuspalveluissa on tärkeää myös jatkossa olla tarjolla erilaisia palveluvaihtoehtoja vastaamaan perheiden palvelujen tarvetta. Palvelujen tarvetta ja riittävyyttä tarkastellaan alueellisella tasolla huomioiden lapsilukumäärien ja palveluntarpeiden kehitys. Viime vuosina on ollut nähtävissä tukea tarvitsevien lasten määrällistä kasvua. Tähän on tärkeää kohdentaa myös jatkossa riittäviä resursseja turvaamaan lapsille riittävät varhaisen tuen, sekä kasvun ja oppimisen tuen palvelut. Myös sähköisiä palveluja on tarpeen kehittää tulevien

vuosien aikana. Palvelut ovat verkossa myös tulevaisuudessa ja niiden käyttö yleistyy.

Perusopetus

Pohjoisen Laukaan perusopetuksen palveluverkko työ valmistui 11/2023, ja sen myötä valtuusto teki päätöksen Äijälän ja Valkolan koulujen toiminnan päättämisestä 1.8.2024 alkaen. Taustalla on syntyvyyden lasku ja oppilasmäärän väheneminen, joka näkyy tulevien 5-6 vuoden aikana niin, että koulunsa aloittaa joka vuosi n. 100 lasta vähemmän, kuin viimeisten 5-6 vuoden aikana. Tämä huomioidaan myös henkilöstö- ja virkarakennesuunnittelussa. Sen sijaan luokkien 7-9 opetuksen järjestämisessä tulee huomioida yläkoulujen oppilasmäärän lisääntyminen vielä lähivuosina.

Usean vuoden aikana tapahtunut menojen karsinta ja kohdentaminen vain välttämättömään, sekä pandemia-ajan aiheuttamat jäljet oppimisessa sekä opilaiden hyvinvoinnissa aiheuttavat painetta henkilöstön määrän lisäämiseen, oppimateriaalien ja kaluston uusimiseen. Näissä on merkittävästi tarvetta lisäresurssille tulevina vuosina. Toisaalta kouluun tulevien ikäluokkien pieneminen alkaa näkyä, ja toiminta on sopeutettava sen mukaisesti.

Lukio

Lukiokoulutuksen valtakunnallinen opetussuunnitelma haastaa lukioita tiivistämään yhteistyötään työelämän ja erityisesti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Yhteistyön täysimittainen käynnistäminen ei ole mahdollista ilman lukiokoulutukselle lisättäviä opetusresursseja.

Valtakunnallinen opetussuunnitelma korostaa geneeristen taitojen merkitystä tulevaisuuden tai-

toina ja edellyttää niiden huomioimisen osana lukiokoulutusta. Geneeristen taitojen merkitys korostuu erityisesti työelämän kiihtyvässä muutoksessa.

Opetussuunnitelmassa korostetaan myös aiempaa tiiviimpää yhteistyötä oppiaineitten välillä. Uudistuksen tarkoituksena on, että opiskelija hallitsivat oppiaineiden sisältöjen lisäksi aiempaa vahvemman yleissivistyksen, kestävänsä tulevaisuuden rakentamisen edellytykset sekä paremmat jatko-opintovalmiudet. Tavoitteeseen päästään oppiainerajat ylittävällä työskentelyllä. Oppiainerajat ylittävä yhteistyö tarkoittaa myös sitä, että yksittäisillä opetusryhmillä on samanaikaisesti apunaan useampia opettajia opetusresursseineen.

Kolmas uuden opetussuunnitelman ja säädetyn lukiolain asettama velvoite on opiskelijoiden aiempaa yksilöllisempi oppimisen tuki ja ohjaus. Velvoitteeseen ei ole mahdollista vastata ainoastaan ulkopuolisella lisärahoituksella. Opiskelijoiden yksilöllisiin oppimistarpeisiin vastaaminen edellyttää koulutuksen järjestäjältä niin opetusresurssin kuin myös henkilöstön lisäystä.

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopiston toiminnan rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset sekä valtion että kunnan taholta vaikuttavat toiminnan laajuuteen tulevaisuudessa. Opetustuntimäärä vähenee ja sitä myöten kurssitarjonta supistuu, mikä heikentää opiston roolia harrastus- ja hyvinvointia edistävänä ja ennaltaehkäisevänä toimijana kunnassa. Monipuolinen ja erilaisia tarpeita huomioiva kurssitarjonta pyritään kuitenkin säilyttämään resurssien sallimissa rajoissa, sekä panostamaan vahvasti toiminnan kehittämiseen. Kansalaisopiston kehittämissuunnitelma sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma määrittävät osaltaan kehittämisen suuntaa.

Yksi keskeinen tekijä tulevassa kehityksessä on tiivis yhteistyö lähialueen muiden kansalaisopistojen kanssa. Yhteistyötä tiivistetään edelleen Lievestuoreen Setlementin/kansalaisopiston kanssa tavoitteena saada uusia asiakkaita alueen vapaan sivistystyön pariin. Lisäksi osallistutaan mahdollisuuksien mukaan lähiopistojen kanssa yhteisiin hankkeisiin tavoitteena säilyttää vapaan sivistystyön toiminta vahvana vähenevistä resursseista huolimatta.

Kansalaisopistossa hankittu yksilön osaaminen halutaan tehdä näkyväksi työelämässä ja koulutusjärjestelmässä valtakunnallisesti. Vapaan sivistystyön kentällä kehityksen vahvana suuntana on, että opinnoista saatu osaaminen halutaan tunnistaa ja tunnustaa. Tiedot saavutetusta osaamisesta on ollut mahdollista kirjata kansalliseen opintosuoritusten ja tutkintotietojen Koski-tietovarantoon elokuusta 2021 alkaen, ja taiteen perusopetuksen osalta vuoden 2023 alusta.

Opintojen tunnistaminen ja tunnustaminen vaativat oppilaitokselta kurssien osaamisperusteista laadintaa sekä arviointia ja sitä myöten taloudellista resurssia. Jotta uudistus olisi taloudellisesti mahdollista toteuttaa, Laukaan kansalaisopiston tavoitteena on osallistua alueen opistojen yhteisiin kehittämishankkeisiin osaamisperusteisen kehittämistyön käynnistämiseksi.

Opintojen tunnistaminen ja tunnustaminen vaativat oppilaitokselta kurssien osaamisperusteista laadintaa sekä arviointia ja sitä myöten taloudellista resurssia. Jotta uudistus olisi taloudellisesti mahdollista toteuttaa, Laukaan kansalaisopiston tavoitteena on osallistua alueen opistojen yhteisiin kehittämishankkeisiin osaamisperusteisen kehittämistyön käynnistämiseksi.

Kirjastopalvelut

Kirjastot elävät murroskautta. Laukaan kirjaston palvelukokonaisuutta pitäisi kehittää kokonaisvaltaisemmaksi ja samalla syventää asiantuntijuutta toimintavarmuuden takaamiseksi. Kirjastoihin kohdistuu monenlaisia odotuksia ja osaamisvaatimuksia (mm. pedagoginen osaaminen, verkostoituminen, digitalisoituminen).

Kirjastolla tulisi olla ajanmukaiset palvelut ja laitteet sekä mahdollisuus tarjota opastusta näiden käyttöön. Paikkaan sitoutumattoman mutta toisaalta yhdenvertaisen palvelun odotukset vaativat sekä resursointia että uusia toteutustapoja. Ilman osaaavaa ja pätevää henkilökuntaa sekä asianmukaisia tiloja ja laitteita emme pärjää. Laukaan kunnan veto- ja pitovoima on tärkeässä asemassa.

Omatoimikirjaston rakentaminen ympäristöltään vaatimaan pääkirjastoon on tärkeä etappi kirjastoa kehitettäessä. Hallitusohjelmaan on erikseen kirjattu kirjastoautot kirjastojen saavutettavuuden mahdollistajina ja tätä vaihtoehtoa kartoitetaan.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelujen tulevia vuosia sävyttää talouden tasapainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet sekä vuonna 2025 voimaan astuva työllisyyden uudistus. Nuorisopalveluiden kokonaisuuden uudistaminen, liikuntapaikkojen hoidon yhtiöittäminen osana kunnan teknisiä tukipalveluita sekä Vattipajan tulevaisuus ovat murroksen ytimessä.

Palvelujen digitalisoiminen, saavutettavuuden ja viestinnän kehittäminen sekä seurantatiedon kerääminen palvelutarpeen arvioimiseksi ovat pitkäjänteistä työtä vaativia muutosprosesseja, joiden työstämistä jatketaan.

Palvelujen tarve vapaa-ajan toimialalla on selvässä kasvussa. Ennaltaehkäiseville hyvinvointipalveluille on suuri tarve monessa eri ikäryhmässä. Yhteistyön kehittyminen hyvinvointialueen kanssa on avainasemassa monessa palvelukokonaisuudessa, esimerkiksi liikuntaneuvonnassa ja kuntouttavassa työtoiminnassa. Rajapinnalla riittää työtä tuleviksi vuosiksi.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus

Vuosi 2024 jatkaa jo käynnistynyttä muutosten aikaa. Hyvinvointialueuudistuksesta ja kunnan talouden sopeutusohjelmasta johtuen lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulossyksikkö tullaan lopettamaan ja sen alainen toiminta sijoittamaan kuntaorganisaatiossa uudella tavalla. Myös tulossyksikön

budjetti tullaan tämän myötä hajauttamaan. Uudistuksen on tarkoitus astua voimaan elokuussa 2024.

Kunnan nuorisotyö kootaan hallinnollisesti yhteen, mikä tarkoittaa myös etsivän ja erityisnuorisotyön siirtymistä vapaa-aikapalvelujen alle. Nuorisotyön painopisteitä tarkistetaan ja käytettävissä olevaa resurssia kohdennetaan samalla tarpeiden mukaisesti. Tähän sisältyy myös koulunuorisotyön kehittäminen.

Varhaisen tuen asiantuntijatyö kohdennetaan koko kunnan työntekijöiden hyvinvoinnin tueksi ja se tullaan sijoittamaan kuntaorganisaatiossa tarkoituksenmukaisella tavalla. Vuonna 2023 käynnistyneen hyvinvointibotin pilotointi on osaltaan osoittanut varhaisen tuen asiantuntijan työn tarpeellisuuden ja mahdollisuudet työntekijöiden työkyvyn tukemiseksi varhaisessa vaiheessa.

Myös palvelupäällikön työn sijoittumista kuntaorganisaatiossa tarkistetaan ja työnkuvaa täsmennetään edelleen kunnan lakisääteisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävien mukaisesti (ns. hytekoordinointi). Ennalta ehkäisevä työ kattaa kaikki asukas- ja ikäryhmät, ei vain lapsia, nuoria ja perheitä. Työnkuvassa tulee säilymään myös hyvinvointialueyhdyshypintätyö.

Tulossyksikköön sijoittuneista hankkeista kouluturvallisuuden edistämisen hanke jatkuu suunnitellusti vuoden 2024 loppuun ja se tullaan sijoittamaan perusopetuksen alle.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sivistyspalvelut ovat hyvin pitkälle tarkkaan säädeltyjä. Toimintaa ohjaavat erilaiset lait ja asetukset sekä valtakunnallisesti määrätyt varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmat. Laukaan kunnan hallintosääntö ja sivistyslautakunnan päätökset ohjaavat päätöksentekoa. Palvelualueen esimiesten tehtäviin sisältyy valvontatehtävät ja se, että toiminnassa

noudatetaan lakia ja asetuksia sekä hyvää hallintotapaa. Kaikki viranhaltijapäätökset, salaisia päätöksiä lukuun ottamatta, tuodaan tiedoksi sivistyslautakunnalle, joka osaltaan suorittaa sisäistä valvontaa. Ulkoista valvontatehtävää toteuttavat mm. aluehallintovirastot.

Työsuojelun toimintaohjelman mukaiset riskienhallintaan liittyvät toimenpiteet ovat turvallisen toiminnan perustana. Samoin läheltä piti-tilanteet dokumentoidaan ja lähetetään palvelualueen esimiehille. Näitä seurataan mm. työsuojelutarkastuksilla.

Hallintopalveluiden riskit sijoittuivat ja rajoittuivat lähinnä Kuntalan väistötilojen toimivuuteen. Hallintopalveluiden toimintaan kohdistuvat riskit ovat infrastruktuurin toimintahäiriöistä johtuvat toimintakatkokset. Hallintopalveluiden taloudelliset riskit ovat pieniä, sillä toimintatuotot ja menot ovat ennakoitavissa. Hallinto- ja taloussuunnittelija irtisanoutui v. 2020, hallinto- ja talouspäällikkö irtisanoutui 2021 vuoden lopulla, ja virkoja ei ole täytetty. Perusopetuksen opetuspäällikön tehtävä muutettiin suunnittelijan viraksi, ja suuri osa virkavastuutehtävistä siirtyi sivistysjohtajalle. Henkilöstön väheneminen hallinnossa on tuottanut säästöjä, mutta tehtävien määrän säilyessä ennallaan tai kasvavassa tämä aiheuttaa riskejä hallinnon toiminnan ruuhkautumiselle.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön osalta merkittävimpiä riskejä ovat sairauspoissalot ja merkittävästi hankaloitunut henkilöstösaatavuus. Kaikkia vakituksia tai määräaikaisia vakansseja ei olla saatu täytettyä suunnitellusti. Henkilöstön perehdytys on noussut esille viime vuosina, ja sitä on yhtenä riskien hallinnan ennakkolisena keinona varhaiskasvatuksen toimialalla pyritty kehittämään ja yhdenmukaistamaan.

Varhaiskasvatuksessa tehdään jatkuvaa sisäistä riskien arviointia ja hallintaa sekä valvontaympäristöstä nousevia kehittämistoimenpiteitä päivittäin ohjeita ja toimintamalleja säännöllisesti.

Lasten tarvitsema tuki erilaisten tuen tarpeiden vuoksi on viime vuosina noussut. Tämä näkyy lisääntyneinä henkilöstöresurssien tarpeina, jotta turvallisuus varhaiskasvatuksen lapsiryhmissä voidaan turvata ja lapsille järjestää tarkoituksenmukaista tukea.

Edellä mainittujen riskien lisäksi myös vallitseva maailmantilanne heijastuu varhaiskasvatuksen toimintaan. Maailmantilanne ja inflaation kehitys ovat vaikuttaneet varhaiskasvatuksen kustannustason ja

hintojen kehitykseen ja nostaneet kiinteistö- ja ruokakustannuksia. Ne ovat myös heikentäneet toimintaedellytyksiä yksityisessä varhaiskasvatuksessa, johon samalla tavalla yleinen hintojen nousu on vaikuttanut.

Perusopetuksen taloudellinen riskienhallinta keskittyy kuukausittaiseen talouden toteuman seurantaan, jota toteutetaan muutaman kuukauden välein myös lautakunnan toimesta. Havaittuihin poikkeamiin puututaan, syyt selvitetään ja tarvittaessa reagoidaan toimintaa muuttamalla tai tekemällä talousarviomuutosesityksiä.

Toiminnallinen riskienhallinta perustuu siihen, että kaikki lakisääteiset ja muut tarvittavat suunnitelmat ja varautumisjärjestelyt ovat ajan tasalla. Niitä seurataan ja arvioidaan vuosittain niin, että koulut tekevät toiminnastaan kokonaisvaltaisen toimintasuunnitelman jotka hyväksyy sivistyslautakunta, ja lukuvuoden päättyessä toimintasuunnitelman toteutumisen arvioinnit, jotka hyväksyy sivistyslautakunta. Arviointitietoja käytetään seuraavan vuoden toimintasuunnitelman pohjana.

Tukea tarvitsevien lasten määrä on noussut viime vuosina, tähän on vastattu kehittämällä rakenteita ja tarvittavin henkilöstöresurssein. Tätä on tärkeää kehittää myös tulevina vuosina.

Lukiokoulutuksen järjestämiseen liittyvistä riskeistä keskeisin on kuntatalouden tiukkuus. Taloudellinen tilanne näyttäytyy Laukaassa siten, että valtakunnallisen opetussuunnitelman mukainen opetustarjonta ei ole mahdollinen. Opetustarjonnan suppeus vaarantaa muun muassa laukaalaisten nuorten onnistumisen ylioppilaskirjoituksissa ja vaikeuttaa korkeakouluasteelle pääsyä.

Lukion valtakunnallinen opetussuunnitelma edellyttää myös tiivistä yhteistyötä yliopisto- ja korkeakouluasteen kanssa, muiden koulutustarjoajien kanssa sekä yhteistyötä elinkeinoelämän ja työelämän kanssa. Mikään näistä velvoitteista ei tällä hetkellä täyty ilman vahvaa ulkopuolista rahoitusta.

Lukiolaki ja opetussuunnitelma korostavat oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestämisen veloitetta. Tähän veloitteen vastaaminen ei saa olla kiinni ulkopuolisesta rahoituksesta.

Kuntatalouden tiukkuuden lisäksi koulutuksen järjestämiseen liittyvistä riskeistä on syytä mainita kouluyhteisöä kohtaavat hätätilanteet ja uhkat. Tällaisia lukiokoulutuksen sujuvuuteen vaikuttavia asioita ovat esimerkiksi koronan kaltaiset epidemiat. Mahdollisiin ughiin valmistaudutaan opetushenkilöstöä ja opiskelijoita perehdyttämällä. Lisäksi poikkeavista opetusjärjestelyistä ja esimerkiksi ylioppilaskirjoitusten koejärjestelyistä tiedotetaan pikimmiten.

Kansalaisopisto toteuttaa säännöllisesti sisäistä riskien hallintaa ja arviointia toiminnassaan. Lakisääteisen turvallisuussuunnitelman lisäksi esimerkiksi opettajien turvallisuusohjeet päivitetään lukuvuositain ja opetuksessa käytettävistä kemikaaleista pidetään ajantasaista luetteloa.

Keskeinen riskitekijä on toiminnan rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset sekä valtion että kunnan taholta. Kurssitarjonnan supistuminen heikentää opiston roolia harrastus- ja hyvinvointia edistävänä ja ennaltaehkäisevänä toimijana kunnassa ja myös mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen heikentyvät. Riskejä pyritään hallitsemaan suunnittelemalla mahdollisimman monipuolinen kurssitarjonta käytettävissä olevilla resursseilla sekä mahdollisella kurssitarjonnan keskittämällä.

Myös osaamisperusteisuuden sekä muun laajemman ja pidemmän aikavälin kehittämisen toteutumiseen tarvitaan riittäviä taloudellisia resursseja. Niiden toteuttaminen ei voi pidemmän päälle jatkua vain ulkopuolisella rahoituksella.

Kansalaisopiston toiminnan järjestämiseen keskeisesti vaikuttavia muita riskejä ovat äkilliset kriisi- ja uhkatilanteet ja niihin varautuminen, esimerkiksi koronaviruksen kaltaiset epidemiat. Niitä pyritään hallitsemaan ja vähentämään mm. sopeuttamalla toimintaa tilanteeseen soveltuvaksi.

Kirjastotoiminnan järjestämiseen liittyvistä riskeistä keskeisin on ollut kuntatalouden tiukkuus. Taloudellinen tilanne näyttäytyi siten, ettei kirjaston riittäviä palveluaikoja tai kattavaa sidosryhmäyhteistyötä voitu toteuttaa, myös laitteiston ja ohjelmistojen ajantasaisuus vaatii seuranta. Vanhan Saras-tus-kirjastoauton mittavat ajokilometrit ovat olleet

riski ja korvaavan toiminnon löytäminen on lähivuosien haaste.

Vapaa-aikapalveluiden osalta talouden tasapainottamistoimenpiteiden toimeenpanoon sisältyy monenlaisia riskejä. Päällimmäisenä on henkilöstön jaksaminen, muutosvalmius ja osaamisen kehittäminen. Henkilöstön hyvinvointiin ja jaksamiseen on panostettava, jotta palveluja voidaan kehittää. Henkilöstön hyvinvoinnin seuranta ja tukemista toteutetaan yhteisin kyselyin henkilöstöhallinnon kanssa sekä ennen kaikkea arkipäivän vuorovaikutuksessa. Kouluttautumista tuetaan olemassa olevien resurssien puitteissa mahdollisimman paljon. Sopeuttamistoimien myötä on varauduttava vastaamaan myös monenlaisiin kuntalaisten reaktioihin. Koska kaikkien toimenpiteiden tarkkoja vaikutuksia on vaikea ennustaa, sisältyy sopeuttamistoi-miin myös merkittäviä taloudellisia riskejä. Talouden seurannan on oltava entistä tiiviimpää ja monipuolisempaa ja sen on yhdistyttävä entistä paremmin seuranta- ja arviointitiedon keräämiseen sekä tarvekartoituksiin. Muutosvalmiutta on oltava jatkuvasti.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksessa noudatetaan kunnan yleisiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksia sekä tulossyksikön omaa turvallisuus- ja varautumissuunnitelmaa. Perhekeskuksen toimitilalla on pelastussuunnitelma kaikkien käyttäjien saatavilla ja henkilöstöä perehdytetään sen käyttöön tasaisin väliajoin.

Työhön liittyvät turvallisuusriskit on huomioitu työn käytännön järjestelyissä, kuten tilajärjestelyt, työparityö. Työntekijöitä on kannustettu hankkimaan työssä tarvittavaa koulutusta myös turvallisuusnäkökulmasta.

Tautiriskit on huomioitu huolehtimalla hygieniasta ja huomioimalla työtiloihin sopivat asiakasmäärät. Etätyöskentely on mahdollistettu tarttuvien tautien ehkäisyssä sekä työskentelyrauhaa vaativien tehtävien hoitamisessa.

Työntekijöiden jaksamisen ja hyvinvoinnin tukena on hyödynnetty esihenkilötyön ohella Laukaan kunnan varhaisen puuttumisen mallia, työnohjausta, työterveyshuollon sekä työsuojelun tarjoamia pal-

veluja. Kiristynyt kuntatalous ja työyhteisöä koskevat muutokset ovat korostaneet jatkuvan sisäisen riskien arvioinnin ja hallinnan tärkeyttä.

Graafit

Varhaiskasvatus

Tunnusluvut	TP2021	TP2022	TA/M2023	TP2023
0-6 vuotiaat lapset kunnassa. Kuntarekisteri –Efficatietojärjestelmä	1602	1518	1520	1420
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä *	1088	1027	1050	1012
- % 0-6 vuotiaista	67,4%	67,6%	69%	71%
- kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	529	555	627	611
- yksityisessä ostopalveluissa	38	41	45	36
- palvelurahalla	521	431	413	365
Esiopetus yhteensä	244	208	190	185
- kunnallisessa esiopetuksessa	131	107	113	113
- yksityisessä ostopalvelussa	13	8	7	6
- palvelurahalla esiopetuksessa	100	93	70	66
Kerhotoiminta 2-5v, palveluraha	71	60	70	47
Lasten kotihoidon tuki, lapsia 31.12	345	206	250	229
Muille kunnille myytävät varhaiskasvatuspaikat	11	8	9	13

Laukaan kunta

Muilta kunnilta ostetut varhaiskasvatuspaikat	9	7	8	3
---	---	---	---	---

*Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä ei sisällä kerhotoiminnan lapsia.

Perusopetuspalvelut

Oppilaskohtaiset kustannukset	TP 2021	TP 2022	TA2023	TP2023
Perusopetuksen oppilasmäärä luokat 1-9, tilastointipäivä/syyskuu.	2822	2842	2862	2873
Vuosiviikkotunnit	5078	5303	5303	5433
Koulujen esiopetuksen oppilaiden määrä tilastointipäivä/syyskuu	94	87	87	42
Esiopetuksen kustannukset euroa/esiopetuksen oppilas	6941	8970	9017	16366
Kuljetusoppilaiden määrä	959	1018	971	986
Koulukuljetuskustannukset euroa / kuljetusoppilas	1792	1799	1814	2104
Kiinteistömenot euroa / oppilas	2098	2929	2277	2326
Ruokapalvelumenot euroa / oppilas	590	588	621	663
Vuosiviikkotuntien määrä/oppilas	1,80	1,85	1,85	1,89
Kustannukset / vuosiviikkotuntia	5813	4859	5120	5311
Perusopetuksen kustannukset euroa / oppilas	9029	9066	9206	10045

Lukio

Opiskelijakohtaiset kustannukset	TP2020	TP2021	TP2022	TP2023
Opiskelijamäärä	248	269	281	286
Kurssien määrä (kokonaisuus)	349	385	419	412
Kurssit/opiskelija	1,41	1,43	1,49	1,47
Kiinteistömenot euroa/opiskelija	1623	2315	2566	2498
Ruokapalvelumenot euroa/ opiskelija	400	398	442	488
Kustannukset euroa/opiskelija	7539	8252	8556	8906

Kansalaisopisto

KANSALAIISOPISTON SUORITTEET (käyttötalous)	TA 2023	TP 2023
Vaikuttavuusnäkökulma		
KANSALAIISOPISTON SUORITTEET		
Opetustunnit yhteensä	6200	6258
Kurssilaisten määrä	2900	2904
Asiakasnäkökulma		
Opintoryhmien määrä	250	259
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	12	11
Prosessinäkökulma		
VO=valtionosuus (valtionosuustunnit)	260.000	295.393
Käyttökustannukset/ opiskelija (VO huomioiden)		158 (56)
Kustannukset/oppitunti (VO huomioiden)		73 (26)
Taiteen perusopetus		
Vaikuttavuusnäkökulma		
Opetustuntien määrä	600	656
Kurssilaisten määrä	180	212
Asiakasnäkökulma		
Opintoryhmien määrä	19	21
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	9	10
Prosessinäkökulma		
Käyttökustannukset/ opiskelija		70
Kustannukset/oppitunti		23

Kirjastopalvelut

KIRJASTO	TP2022	TA2023	TP2023
Kirjastokäynnit	147000	150000	150100
Aukiolotunnit	17000	16000	15976
Lainautapahtumat	337000	320000	323 094
Lainaat	6700	6500	6666
Lainat / asukas	18	18	17
E-aineistojen käyttökerrat	41000	43000	47 993
Käyttäjäkoulutusten määrä	242	100	143
Tapahtumat	234	100	152
Kirjastoaineisto, kpl	108000	108000	99 068
Vuosihankinta, kpl	4400	4300	4102
Bruttomenot / asukas (€)	-	52	54
Aineistomenot / asukas (€)	-	6	5

HyPe

ETSIVÄ NUORISOTYÖ	TP2021	TP2022	TA 2023	TP2023
Ohjautunutta asiakasta	136	165	-	136*

* ohjautuneet asiakkaat yhteensä HyPen ja työllisyysyksikön etsivillä, 4 etsivää ajalla 1.1.-30.10.2023, 3 etsivää ajalla 1.11.-31.12.2023

VARHAISEN TUEN ASIAANTUNTIJAN ASIAKASTYÖ VUONNA 2023, tunteja				
	Tiimi, ryhmä, työyksikkö (4-50 hlö)	Yksilö	Välillinen asiakkuus, kartoitus, konsultaatio, esiselvitys	Hyvinvointibotti (käyttöön 11/2023)
Kevätkausi (399 h)	45 x 3 h = 135 h	76 x 2 h = 152 h	56 x 2 h = 112 h	
Syyskausi (461 h)	57 x 3 h = 171 h	60 x 2 h = 120 h	76 x 2 h = 152 h	9 x 2 h = 18 h (4 asiakasta)
YHTEENSÄ VUOSI (860 h)	102 x 3 h = 306 h	136 x 2 h = 272 h	132 x 2 h = 264 h	18 h (käyttöön 11/2023)
Asiakastyön lisäksi materiaalin valmistamista, suunnittelua, selvittämistä ja palvelupolulle saattamista.				

Vapaa-aikapalvelut

	TP 2022	TA2023	TP 2023
Vapaa-ajan palvelut			
Henkilökunta			
Vakinaiset	16,7	17,7	10,5
Määräaikaisten nuorisotalon kerho-ohjaajat, iltavalvojat, latujen ajajat	37	40	36,72
Kesätyöntekijät, uimaopettajat, leiri- ja urheiluohjaajat	88	75	48
Järjestö avustukset/määrä	26	30	26
Jaetut avustukset/euroa	81.817	138.000	98.000
Terveysliikunta			
osallistuneet/määrä	13900	14000	13640
Leirit			
osallistuneet/määrä	530	700	572
Uimakoululaiset, urheilu- ja kerhotoiminta/käyntikerrat sekä kyläillat ja järjestöpalaverit	2100	3200	2461

Vapaa-ajan tilapalvelut			
Liikuntasalit			
käyttövuorot/viikko	248	300	289
Kuntosalit			
käyntikerrat/vuosi	19 000	25000	41722
Multamäen leirikeskus			
käyttöpäivät/vuosi	190	290	195
Nuorisopalvelut			
Vapaa-aikatalot			
Käyttökerrat/nuorisotoiminta/vuosi	7300	9000	7650
Käyttökerrat, muut/vuosi		1600	2642
Työpajatoiminta	5000	7000	7000

Investoinnit

Leppäveden kirjaston kalustusinvestointi saatettiin onnistuneesti päätökseen ja määräraha käytettiin suunnitellusti.

Sivistystoimen tieto- ja viestintätekniikan laitteisiin varattua investointirahaa käytettiin tarpeen mukaisesti. 25.000 euroa määrarahasta jäi käyttämättä.

Koulunmäen lähiliikuntapaikka toteutui suunnitellusti. Määrärahaa jäi käyttämättä 11.000 euroa.

Koulunmäen lähiliikunta-alueelle valmistui kaikenikäisille suunnattu monipuolinen liikuntapaikka, josta löytyy ulkokuntosali, skeittipaikka sekä jääkiekkokaukalo, jota voi käyttää kesäaikaan muun muassa katukorikseen ja muuhun pelailuun.

Leppäveden liikuntapuistossa jatkettiin vuonna 2022 alkanutta yleisurheilu-, hiihtostadion- ja tenniskenttäkokonaisuuden rakentamista. Investointi jatkuu vuonna 2024.